

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Czwartek dnia 9 Stycznia v. s. 1819 roku.

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau	Wiatry.	Odmia. w powie.
	dnia 8 godz. 3 z połu.	27 cal. 6, 7 lin.	+ 1, 25 stopn.	Południowy.	Zachmurzo.
	— 8 godz. 9 wiecz.	27 — 7, 2 —	— 0 —	— — — —	— — — —
	— 9 godz. 6 z rana	27 — 7, 5 —	— 5 —	Połud. Zach.	Pochmur.

PRUSSY.

Berlin dnia 9 stycznia.

Wyjeżdżając ztąd N. Cesarzowa Rosyyska, Wdowa, równie jak wszędzie, zostawiła i tu dowody wspaniałej swojej szczodrośliwości. Obdarzyła naprzód damy i kawalerów, do boku Jey przeznaczonych. Xiężna *Blücher* dostała brylantowe kolczyki i zameczek do naszyznika; Panna *Vieseck*, Dama dworu, także kolczyki i garnitur pereł. Hrabini *Schulenburg*, Dama dworu, kolczyki i krzyż brylantowy; Wielki Koniuszy *Jagow*, Wielki Ochmistrz *Schilden*, Vice-Wielki Podczaszy Hrabia *Eglofstein*, i Marszałek nadworny *Maltzahn*, otrzymali tabakierę z wizerunkiem N. Cesarzowej; Hrabia zaś *Brühl*, jeneralny intendent widowisk, dostał tabakierę z cyfrą N. Cesarzowej, a Hrabia *Lottum*, Szambelan, pierścień z podobną cyfrą. Obdarzyła także hojnie osoby należące do urzędu Marszałka, i innych dworskich ludzi; zostawiła oraz pamiętkę dobroczynności swojej dla tutejszych publicznych instytutów.

Na mocy wydanego z Ministerjum Skarbu pod d. 19 p. m. postanowienia, zaprowadzone będą w prowincjach następujących: w Prusiech wschodnich i zachodnich, w Brandeburgii, w Pomeranii, Szląsku, W. X. *Poznańskim* i X. *Saskim* 43 głównych urzędów celnych i 19 urzędów poborowych.

Hrabia *Bernstorff*, minister tajny stanu i gabinetu, otrzymał order czarnego orła.

HISZPANJA.

(z gaz. berl.) *Madryt*, d. 15 grudnia. Największa spokojność panuje ciągle w stolicy. — Król odwiedza podług swego zwyczaju publiczne zakłady nauk i sztuk. D. 11 udał się król do szkoły prędkiego pisania, doświadczał uczniów, i okazał swoje zadowolenie z ich postępku.

Mamy tu nadzwyczajnie wielkie zimno.

(Z gaz. ryzk. *Zusch.*) Niektóre gazety zapewniają, że podług listów z *Madrytu*, do dnia 10 grudnia dochodzących, zupełna tam panuje spokojność. Inne znówu wywodzą milczenie o zaszłych wypadkach z tego, że tam o podobnych rzeczach obawiają się pisać przez pocztę. Ale ostrożność ta byłaby zawsze dowodem, że dotychczasowa władza, w Hiszpanii nie jest obalona.

Jedną zaś z gazet północno-niemieckich przytacza z listu pisanego z *Paryża* pod 22

grudnia, co poniżej umieszczamy, a co pokazuje przynajmniej, jakie panują pogłoski we Francji: „Powstanie w *Hiszpanii* przeciw *Ferdynandowi*, nie jest już zagadką, chociaż usiłują wszelkimi sposobami ukryć ten wypadek, o którym gazety angielskie, jako o mającym jeszcze nastąpić donosiły. Proszą drogą tu wiadomo, że w *Hiszpanii* wszystko w największym zamieszaniu, i następujące dodają szczegóły: „Oppozycya, która się przeciw rządowi wzniosła, była przyczyną częstych uwzięń. Ażeby zaś uwziętych z pewnością utrzymać, i zabezpieczyć od uwolnienia ich przez pospólstwo, osadzono ich w więzieniu inkwizycyi. Co ludowi wydało się pewnym rodzajem zniewagi. A jako, w podobnych okolicznościach i gdzieindziej dzieć się zwykło, znaleźli się oskarżyciele, którzy doniesieniami swojemi trwożliwość u rządu sprawiali. Tak się zdarzyło, że jeden z tych oskarżycieli sam wpadł do więzienia, czy to z przyczyny, że jemu już więcej wierzyć nie chciano, czy też dla czego innego. Nazywał się on *Centeno*. Osadzony w więzieniu inkwizycyjnem posłyszał wrzawę w sąsiedztwie swoim: wkrótce z całej siły zaczął wołać „*Calvo! Calvo!*”, (tak się nazywał jeden z więźniów, na którego on uczynił doniesienie i którego w przyległym osadził więzieniu) jestem nieszczęśliwy, zbrodniarz żyć dłużej niegodzien, ja ciebie doniosłem, a teraz sam jestem uwięziony.” Do tego wołania łączył różne wyrzekania przeciw rządowi: posłyszano to: kazano go naocznie stawić z *Calvo* i innymi: w tém pospólstwo napadło, odbiło więzienie, i wszystkich uwolniło.

Zdaje się, że powstanie w *Madrycie* od wielu bardzo możnych mężów jest urządzone; a zatem nie może być miane za prosty pospólstwa rozruch. Wkrótce przed oswobodzeniem więźniów strzelono do karety królewskiej. Mocno tém przestraszony Król, co prędko do pałacu powrócił. A kiedy się położył, znalazł w łóżku kartkę z napisem: że do jego karety strzelono tylko dla przestraszenia: że lud domaga się odmiany rządu i przywrócenia kortezow; i jeżeli w przeciągu dwóch miesięcy kortezow nie zwoła, strzelenie to będzie powtórzone, i może być przekonany, że niewątpliwie zginie; nic go nie będzie mogło uratować, do którejbykolwiek uciekł prowincyi, i jakiegokolwiek użył ostrożności. Wreście może on z miejsca, w którym kartkę

znalazł, sądzić, że jest sposób w każdym miejscu go doścignąć. Oba te zdarzenia opowiadał jeden podróżny, który prosto z Madrytu przybył, a opuścił tę stolicę w chwili wybuchu rewolucyi. Są tu wiadomości późniejsze, daleko więcey szczegółów obejmujące; ale utrzymają je w największej tajemnicy. Wyżey wspomniony, *Calvo de Rosas*, był głównym obrońcą *Saragossy* przeciw Francuzom. Skutkiem dekretu królewskiego był on przez półsiódmy godziny na torturach męczony; bardzo wielkie ciężary do rąk mu wtedy i nóg przywiązano, i tak ciągniono. Królowa mocno się za nim wstawiała, ale Król był nieprzeblagany.

FRANCYA.

(Z gaz. berl.) Paryż dnia 30 grudnia. Monitor dzisiejszy ogłosił urządzenie królewskie, datowane dnia 29 t. m., przez które Xiążę *Richelieu*, na żądanie własne, dla słabości zdrowia, uwolniony został od obowiązków ministra sekretarza stanu spraw zewnętrznych, a mianowany ministrem stanu i członkiem tajney rady królewskiej.

Przez drugie urządzenie, Pan *Lainé*, Hrabia *Molé* i *Ross*, ministrowie spraw wewnętrznych, marynarki i skarbu, uwolnieni zostali od sprawowania tych ministeriów, a mianowani członkami rady tajney królewskiej.

Trzeciemi urządzeniami, margrabia *Dessolles*, par Francyi, minister stanu, mianowany ministrem sekretarzem stanu wydziału spraw zewnętrznych i prezydentem rady ministrów; a Pan *de Serre*, członek izby deputowanych, strażnikiem pieczęci i ministrem stanu sekretarzem wydziału sprawiedliwości; Hrabia *de Cazés*, par Francyi, ministrem sekretarzem stanu spraw wewnętrznych; Baron *Portal*, członek izby deputowanych, ministrem sekretarzem stanu wydziału marynarki; Baron *Louis* członek izby deputowanych, ministrem sekretarzem stanu wydziału skarbu. Ministeriów policyi znosi się. Minister wojskowy, marszałek *Gouvion St. Cyr*, został na swoim miejscu.

Od kilku dni Xiążę *Richelieu* znacznie jest chory. Po użyciu piawek doświadczą ulgi. Nie jest on w stanie zupełnego bezpieczeństwa. Król na dzień po razy klika donosić sobie każe o stanie jego zdrowia.

Dnia 27 Król uroczyście sposobem przyozdobił Hrabiego *Corvetto* wielkim krzyżem orderu legii honorowej.

Dnia 29 przyjmował Król Xiążęcia *Gloucester*, a potem zaraz posła rossyjskiego.

Dnia 31 przyjmował Król powinszowanie nowego roku od oficerów gwardyi narodowej, gwardyi królewskiej i oficerów domu królewskiego.

Dnia 1 i 2 stycznia były wielkie pokoje u dworu, dnia 1 był także wielki obiad.

Z 56ciu pism peryodycznych, które tu bez cenzury wychodzą, dla małego znaczenia rzeczy w nich zawartych, czy też dla małego odbytu, 56 ustalo.

Jenerał *Alix* otrzymał pozwolenie powrócić do Francyi, a Jenerał *Roder* (*Roederer*?) otrzymał królewskie przebaczenie.

Papiery skarbowe podniosły się na 65-66. Król powrócił zupełnie do zdrowia. Xiążę *Bourbon* jest już zupełnie w bezpiecznym stanie zdrowia.

Marszałek Xiążę *Pelluno* zmieni d. 1 stycznia Xiążęcia *Raguzy* w służbie przy królu.

Marszałek *Perignon* umarł d. 25 t. m.

Wyrokiem Królewskim postawione są twierdze na granicy północney i wschodney Francyi na stopie pokoju.

Dla odwrócenia uwagi od działań Izby, wystawiono teraz dwa konduktory, proces *Canuela* przeciw *Fabvier* i *Senneville*, i drugą część procesu o zamordowaniu *Fualdesa*, i na ten koniec przywołano już 273 świadków.

ANGLIA.

Jak w Hollandyi tak i w Londynie mieliśmy d. 22 grudnia mgłę nadzwyczajną. Stangreci musieli zsiadać z kozła i prowadzić w rękku konie, a wiele ludzi błądziło po ulicach. Na niektórych zaś ulicach słyszano ludzi krzyżących z obawy, ażeby ich nie przejechało. Na teatrach zaledwo widzowie aktorów widzieć mogli. Złodzieje korzystali bardzo z tej mgły. Wiele ludzi jest przejechanych, zabitych, lub skaleczonych.

Członkowie parlamentu z partyi ministeryalney wezwani są przez Lorda *Cartlereagh*, ażeby się d. 14 stycznia na otwarcie parlamentu licznie zbrali, dla naradzenia się w ważnych sprawach.

NIEMCY.

Z *Karlsruhe* 23 grudnia. Śmierć W. Xięcia *Badenckiego* skłoniła N. Cesarzową Rossyjską do przedłużenia pobytu swojego w tuteyszym mieście; chce bowiem obecnością swoją ukoić żal stroskaney jego rodziny. Słychac, iż zabawi przez całą zimę, i dopiero na wiosnę wyjedzie do *Petersburga* (z gaz. warsz.).

Szwecya.

Sztokholm dnia 22 grudnia. Wyznaczony od Króla komitet, składający się z Arcybiskupa oraz profesora historyi i bibliotekarza uniwersytetu upsalskiego, mający poruczenie zająć się wydaniem szwedzkich pisarzy średnich wieków, wydał teraz pierwszy tom *in folio* tego ważnego zbioru.

Codziennie zawijają tu lub wychodzą jeszcze okręty, co w klimacie tym, równie jak i ciepło na 6 stopni, w tей porze roku, jest rzeczą niesłychaną. Posępne powietrze i brak śniegu zamieniają, i tak krótkie dni, w jakąś noc ciągłą, która przechodzi we wszelkim względzie ostatnie powszechne zaćmienie słońca. Łagodne powietrze sprzyja bardzo do polowu śledzi.

Kuryer Litewski, na rok 1819ty, wychodzi codziennie, prócz dni niedzielnych i świątecznych. Prenumerata: roczna z pocztą rubli srebr. 14, półroczna 7; bez pocztą roczna rubl. 9, półroczna rub. 4 kop. 50, kwartalowie rub. 2 kop. 25. Numer pojedynczy kop. 5.

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Kom. Cenz. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryod.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 6.

Wilno dnia 9 stycznia 1819 roku.

Ogłoszenia po raz drugi i trzeci.

1 Od Rządu obwodu Białostockiego niniejszém ogłasza się: iż znajdujące się w miastach i miasteczkach obwodu Białostockiego, konsumpcyjne i propinacyjne pobory, w następujących 1819 roku postanowiono oddać w czteroletnią arendowną posesyją, a zatem życzący wziąć takowe pobory w arendę, zechcą przybywać dla targow do tegoż obwodowego Rządu z pełnymi i dostatecznymi ewikeyami, na terminy: pierwszy dnia 27 januaryi, drugi 6, a trzeci dostateczny, 10 februaryi 1819 roku. Ewikeya powinna być odpowiednia trzeciej części arendowney summy, jaka w przyłączoney tu wiadomości, w każdym mieście i miasteczku okazana; przytém dla wiadomości życzących ogłasza się: iż poszliny konsumpcyjne ze wszystkich artykułów, jakie czasu rewizyi znalezione będą, póyda na zysk nowego dzierżawcy; a zatem zwraca się przez dawniejszych dzierżawców, albo odda się przez właściciela; z resztą praw targach okazane będą życzącym warunki na te pobory ułożone, również i taryfły, pódług których one będą się exekwowały.

Sowietnik Ewreinow.
Sekretarz Kardynałowski.

Wiadomość o konsumpcyjnych i propinacyjnych poborach, w miastach i miasteczkach obwodu Białostockiego, oddających się od 1819 roku, w cztero-letnią arendowną dzierżawę.

w M i a s t a c h.	Konsumpcya		Propinacya		Ogól	
	assynacyami w rok					
	Rub.	kop.	Rub.	kop.	Rub.	kop.
Białym Stoku	29,568	25½	18,673	46½	48,241	72
Zabludowie	5,400	—	—	—	5,400	—
Goniądz	5,315	63¾	3,092	37	8,408	—
Knyszynie	2,976	76¾	3,229	46¾	6,205	25
Jasnowce	1,405	—	—	—	1,405	—
Surazu	1,107	24¾	1,751	56¾	2,858	81
Choroszczy	1,638	81½	—	—	1,638	81½
Bielsku	6,910	20½	10,137	66½	17,047	87
Briańsku	4,340	67½	2,709	2½	7,049	70
Orli	5,979	98½	—	—	5,979	98½
Boćkach	5,632	10½	—	—	5,632	10½
Kleszczelach	2,391	99	2,363	26½	4,755	25½
Narwie	1,063	11	758	89¾	1,822	—
Sokolce	4,677	39	6,047	40¾	10,724	79
Wasilkowie	2,658	10¾	2,208	54¾	4,866	45½
Dombrowie	2,285	54¾	1,152	42	3,437	54¾
Janowie	2,870	25½	3,628	79½	6,499	3
Korycinie	760	—	40	—	800	—
Sidrach	2,126	8½	—	—	2,126	8½
Sucheywoli	3,189	13	1,450	—	4,639	13
Odelsku	650	—	—	—	650	—
Nowym dworze	1,063	5	641	70	1,704	75
Kuznicy	1,771	73½	810	—	2,581	73½
Drohiczynie	2,657	82	1,997	6¾	4,654	88¾
Siemiatyczach	10,409	57½	—	—	10,409	57½
Ciechanowcu	5,315	52	—	—	5,315	52
Mielniku	797	33½	1,453	51½	2,250	84¾
Niemiorwie	797	3½	—	—	797	3½
O g ó ł	13,678	45¼	62,193	96	175,872	41¼

Zgodno: Sekretarz Kardynałowski.

2 Sąd Taxatorsko-Exadywizorski w Dobrach JW. Leona Oztorpa, b. Marszałka Pttu Ihumeń. i Komandora, Dukora zowiących się, w Gubernii Mińskiej w Pow. Ihumeń. sytuowanych, za remissą głównego Mińskiego Sądu z Departamentu agitujący się, na dniu 15 bieżącego miesiąca januar., oczewisty swój dekret promulgować będzie, o czém każdego z interesowa-

nych przez niniejszą Awizacyą uwiadamia. Roku 1819 januaryi 2go. Stanisław Świętorzecki Ziem. Pttu W. Prezydent i Exadywizor. Józef Iwanowski Ziem. Pttu Miń. Pisarz Exadyw. Józef Stecewicz Pttu Borys. Exadyw.

2 Od Rządu gubernialnego litewsko-grodzieńskiego ogłasza się: iż w mieście Grodzie odda-

ją się w trzyletnią arendowną possessyą, pobory: targowego, brukowego, miarowego i wagowego, i jeśli znajdą się życzący, zechcą przybywać dla targów do grodzieńskiej skarbowey Izby, z dostatecznymi ewikcyami na terminy: pierwszy dnia 15 styczni, drugi 1go a trzeci 15 miesiąca februaryi 1819 roku. Decembra 30 dnia 1818 roku.

Za Sekretarza Kleist Expedytor.

2 Na skutek Rezolucyi w Departamencie 2 Litt. Wilen. głównego Sądu dnia 15 nowembra przeszłego 1818 roku zasztęy, podaje się niniejsza do gazety Kuryera Litt. awizacya, celem zawiadomienia stron interesowanych dla prawnego od ich zachowania się, że JW. Assesor departamentu wremiennego i kawaler Tomasz Umiastowski, przez oświadczenie imieniem swoim dnia 13 tegoż nowembra miesiąca uczynione, wszelkich opiek zrzekł się, wyrażając: iż żadney opieki z powodu własnych zatrudnień i obowiązkow urzędowania swojego sprawować nie może. Za rozkazem Sądu

Sekretarz Dobrzański.

3. Expedycya Gazetna Głównego Pocztamtu Litewskiego uwiadomiła, że Miesięcznik Połocki na rok 1819ty wychodzić niebędzie, i wzywała razem, ażeby ci, którzy przed tém uwiadomieniem przystali pieniądze na prenumeratę tego dzieła, odezwali się do Expedycyi dla uzyskania przysyłanych pieniędzy, albo policzyli je na inną prenumeratę: pomimo jednak takie ogłoszenie, przysyłają jeszcze na prenumeratę tegoż dzieła: Expedycya ponawiając to uwiadomienie, ponawia razem, ażeby raczyli zgłosić się o pieniądze na tę prenumeratę przystane, lub, zamienili na prenumeratę innego dzieła.

Taż Expedycya, doświadczając częstych nieregularności od przysyłających pieniądze na prenumeratę gazet i pism różnych, uprasza, ażeby PP. Prenumeranci chcieli się trzymać ściśle ogłoszenia do Expedycyi rozсланego:

1) Zeby nie przysyłali prenumeraty ani półroczney, ani kwartalowej, na te pisma, na które rocznie tylko przymuje się prenumerata; 2) Zeby pieniądze przysyłali w srebrze rosyjskim, a złoto w ogłoszonym kursie, a nie w monetach zagranicznych i podług kursu dowolnego od każdego prenumeratora, 3) Ażeby wyraźnie zapisywali w adressach imiona, urzędy i miejsce oddawania, z którey nieczytelności pisma wynika potem nieregularność w posyłaniu.

3. Folwarek Gryszkańce w Powiecie Kowieńskim sytuowany, dymow dziesięć, dusz rewizkich 40, mający, do dziedzictwa JW. Sędziyny granicz. Heleny Szymkowskiej należny, w piękney pozycyi ze wszelkimi wygodami z zabudowaniem gospodarskim w obrębie leżący jest do wybycia. Ktoby życzył o ony układać się na dziedzictwo znajdzie aktorkę w mieście Wilnie, na ulicy Wileńskiej, w domu Malczewskiego, i tam poinformowanym będzie. Bobrowski Rejent Wileński.

3 1818 miesiąca października, Tomasz Sza-

werta wieku lat 36 wzrostu miernego, nieco ospowoty, na jedną nogę chromy z professyi kucharz JW. Wańkowicza Asses. Sądu Gł. zrobiwszy na kilkadziesiąt rubli szkody z Wilna uciekł, Uwiadamiający o mieyscu jego pobytu, lub dostawujący go do majątku Bijuciszek w pow. Oszm., lub do kamienicy JO. Xiążęcia Ogińskiego w Wilnie, odbierze nagrody rubli assyg. pięćdziesiąt.

w Redakcyi Kuryera Litewskiego są do sprzedania następujące dzieła:

Zasady Chemii Rolniczey p. Michała Oczapowskiego, w Wilnie, drukiem A. Marcinowskiego, in 8vo - - - - - kop. 50

Listy o Włoszech, napisane po francuzku w 1785 roku, przez prezydenta parlamentu w Bordeaux, Pana Dupaty, nakładem i drukiem A. Marcinowskiego - - - - - k. 80

O karmieniu pszczoł i środkach ratowania słabych, in 8vo m., str. 20 - - - - - k. 10

Konstytucya Królestwa Polskiego w języku Polskim i Francuzkim - - - - - k. 20

Gnomonika rysunkowa czyli sposob prosty i łatwy rysowania kompasow na różnych płaszczyznach, bez żadnego rachunku, używając tylko cérkla i linii, podług układu J. Mollet prof. fiz. i geom. prakt. w Muzeum liońskim, przez Wincentego Karczewskiego. kop. 50

1 Podaje się do wiadomości szanowney Publicznosci, iż w dobrach JW. Taynego Sowieтника, Senatora Novossilzoff, wypuszcza się w roczną dzierżawę wszelkie dochody miasta Słonima, zaczawszy od 11 miesiąca apryla roku 1819 aż do 11 tegoż miesiąca 1820, jako to: czynsze mieyskie stałe, opłata od kramow kupieckich, czynsz z wypieku chleba, czynsz solowy, wagowe, czynsz od rzezi, brukowe i targowe, mostowe i dziekciowe, opłata od śledzi, opłata od kos czyli wszelkich żelastw, opłata od ryb, opłata od kollarzy, i innych rzemieślników, i czynsz oplucający przez Tatarów, oraz propinacq, w które wchodzi 26 kotły, do wypalenia wódki, które rocznie od 900, do 1,000 beczek żyta wypotrzebują, niemniej 12 kotłów do gotowania piwa, które od 200 do 250 beczek stodu jęczmiennego rocznie wypotrzebują; także dochody z młynow o 12stu kamieniach. Słowem wszelkie dochody z miasta, które podług prawa należą JW. Senatowi Novossilzoff, oprócz dochodu od kafenhauzow, czyli trunkow zagranicznych. Ochotę mających wzięcia te dochody w dzierżawę, wzywam, aby się stawili na termin w mieście Słonimie u niżej podpisanego w dniu 3im 4m i 5m przyszłego miesiąca lutego, nadmieniana się przytém, że ochotnik chcący się przekonać o takowych dochodach, może się zgłosić do mnie każdego czasu, któremu takowe dochody wskazane zostaną; jednakowoż życzący sobie objąć te dzierżawy, musi bydź w stosowną tego dochodu opatrzonny kaucyą, a to dla zapewnienia, iżby w czasie dochod que: nie podpadł jakowey stracie. Teraźniejsza dzierżawa wynosi 12,500 rubli srebrem. a więcey dającemu takowa dzierżawa wypuszczona zostanie, a gdyby kaucyi dzierżawca nie posiadał, natenczas opłata tej dzierżawy kwartalnie anticipando opłacana będzie. Słonim d. 2. miesiąca stycznia roku 1819.

K. Ręwa. Pełnomocny JW. S. Novossilzoff.